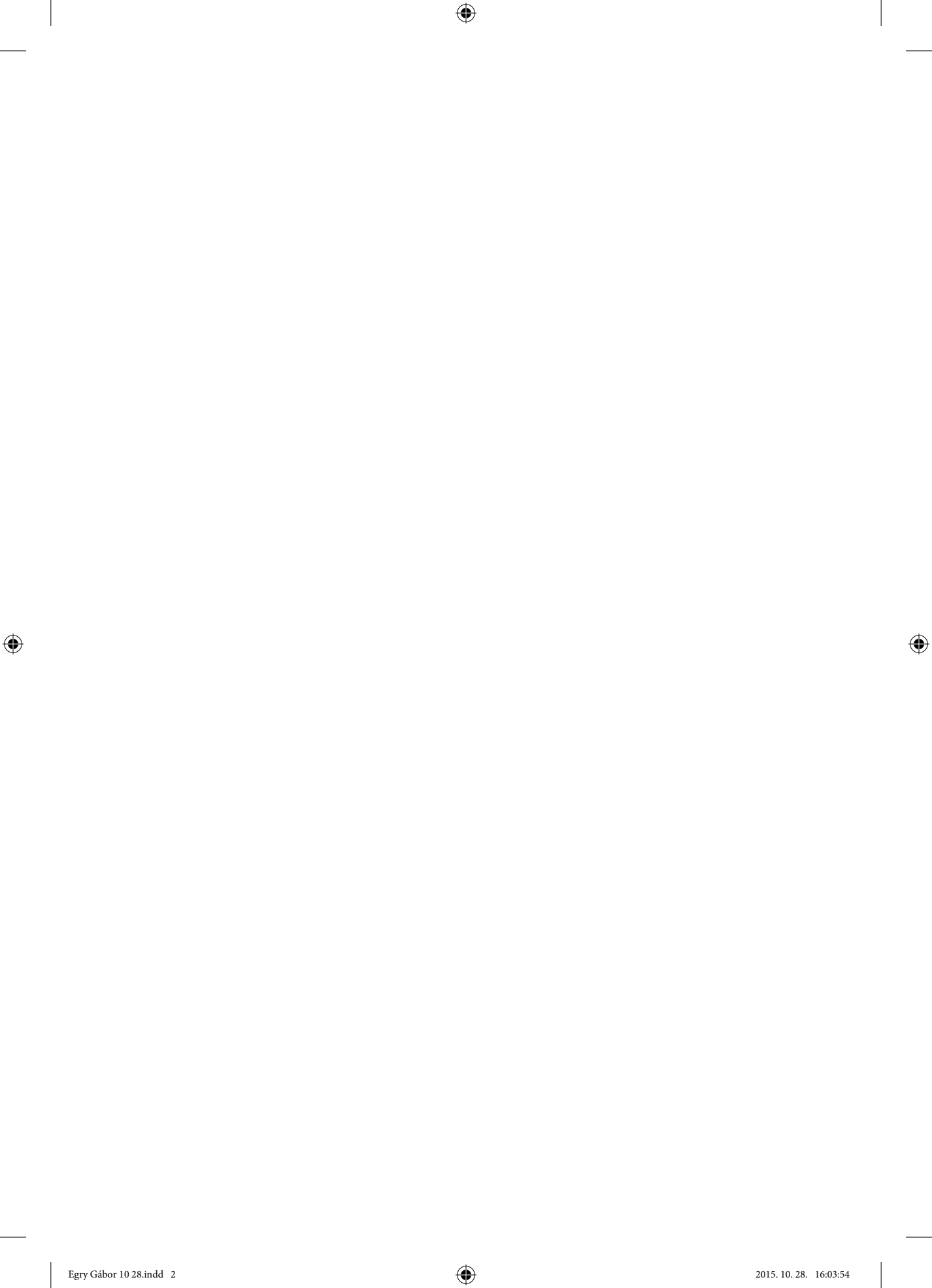

Egry Gábor

ETNICITÁS, IDENTITÁS, POLITIKA

Egry Gábor

ETNICITÁS, IDENTITÁS, POLITIKA

Magyar kisebbségek
nacionalizmus és regionalizmus között
Romániában és Csehszlovákiában
1918–1944

Politikatörténeti Alapítvány és a
Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal – NKFIH, PUB-K 114 549
támogatásával

ISBN 978 963 338 385 8

A borítón:
Szlovákia, Galánta a magyar csapatok bevonulása idején, 1938
Fotó: FORTEPAN / Magyar Bálint adományozó

Kiadja a Napvilág Kiadó, Budapest
www.napvilagkiado.eu
Első kiadás: 2015

© Egry Gábor, 2015

Minden jog fenntartva.

*Jelen könyvet vagy annak részeit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel
– elektronikus, fényképes úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.*

A kiadásért felelős a Napvilág Kiadó ügyvezető igazgatója
Felelős szerkesztő: Gellériné Lázár Márta
Fedélterv: Manutius Stúdió
Tipográfia és tördelés: Volos Bt.
Nyomás, kötés: Séd Nyomda, Szekszárd
Felelős vezető: Katona Szilvia ügyvezető
Megjelent 49,7 (A/5) ív terjedelemben

Printed in Hungary

TARTALOM

ELŐZETES MEGFONTOLÁSOK

1. Két történet – és ami mögötte van	11
Identitáspolitikai és mindennapok	15
Összefonódó történetek	18
2. Lehet más a politikátörténet, avagy hogyan írható meg a kisebbségek politikátörténete másképpen?	23
Mi a kisebbségtörténet?	25
<i>Viszonyrendszerek</i>	27
<i>Identitás, politika</i>	30
<i>Egyéni identitás, mindennapi etnicitás, nemzeti közömbösség</i>	33
Politikátörténet másképp: identitáspolitikai és mindennapi etnicitás	39

I. RÉSZ. IDENTITÁSOK

3. Barátok között?	
Identitás-diskurzusok, külső vonatkoztatási csoportok, sztereotípiák és viszonyrendszerek	47
Nemzetiesítő államok, nemzeti diskurzusok?	50
Határon innen és túl	53
<i>Kis országok, nagy nemzetek</i>	64
Távol és közel	76
Regionális nemzetek?	89
4. Magyarok egymás között: közösségkép, népszolgálat és az új nemzedék	105
Katakizma és új kezdet? A régi keretek összeomlása 1919-ben	109
<i>Új és régi arcok</i>	110
<i>Nemzeti egységek</i>	113
Irányváltások	127
Új nemzedékek... ..	138

... Csehszlovákiában...	140
... és Erdélyben	146
A nemzeti egység(ek) felé	156
Egységpártok	167
Vezetőváltások Csehszlovákiában	172
Demokráciaértelmezések és az aktivisták	180
Utak Magyarországra	189
(Holt) lelkek és szellemek	196
Új kisebbségi magyar identitás és identitáspolitiká felé?	204
Totális érzékenységek: fasizmus és náciizmus	207
Egy nemzet és két szellem határai	210

II. RÉSZ. SZAKPOLITIKÁK ÉS KATEGÓRIÁK

5. Határőrök, határátlépők, úti élmények.

Fiatalkisebbségi magyarok találkozásai Magyarországgal a '30-as években	219
Propaganda, kémkedés, „guruló pengők” és nemzetnevelés: a Népi Irodalmi Társaság és a Felvidéki Egyesületek Szövetsége	224
Az „Erdélyi fiatalok”: vezetésre törő új nemzedék, népszolgálat és beilleszkedés	231
A Külföldiek Kollégiuma: határőrök és átkelők	239
Kalandok a határon: találkozások térben és időben	251
Egybe érő képek: románok, magyarok – innen és onnan	258
Előfeltevések	258
A magyar „valóság”	261
Románia és a románok	264
Erdélyi magyarok	266
Határon innen és túl	269

6. Prokrusztész ágyai.

Etnikai kategorizálás és nemzetiségmeghatározás egyén és állam

találkozásakor	273
Számadások. Népszámlálások Csehszlovákiában és Romániában	278
Vallomások és beismerések: az önzonosítás és kategorizálás konfliktusai	285
Üres halmaz, ami tele van? Az irredenta fogalma a román állambiztonság működésében	298
Kik az irredenták?	301
Mi az irredenta?	311
Hogyan lesz az irredenta?	318
Üres halmaz, vagy tele?	324
Szentségtörő szövetségek? Lojalitás, szolidaritás, nemzeti önzonosság és az állam Nagy-Romániában	329
Nagy-Románia szolgálói	331

<i>Nyelv, lojalitás, önazonosítás</i>	336
Önazonosítási stratégiák	338
<i>Szentségtörő szövetségek? A nyelvvizsgák utóélete</i>	343
Helykeresés az önazonosság labirintusában	350

III. RÉSZ. MINDENNAPOK

7. A megértés határán.

Mindennapi etnicitás a két világháború között	357
Beszélő nemzetek	361
<i>Szabadon beszélő egyének...</i>	362
<i>...és intézményesítetten beszélők</i>	371
<i>Nemzettel szóló hivatalok</i>	373
Melyik hivatal a nemzet?	380
<i>Érthető-e a nemzet?</i>	385
<i>Sértetten és inzultálva</i>	388
Etnicitás az őrszobán és a tárgyalóteremben	397
Nemzet előadva, nemzet elfogyasztva	400
<i>Ünnepi hangulatban</i>	401
Magunk között az idegennel	409
Politizált etnicitás	411
Fellobogózott mindennapok	417
<i>Nyelvében él?</i>	421
Tessék csak mondani! Nyelv a hivatalokban	423
Hogyan ne beszéljünk a hivatalon kívül?	428
Ismeretlen utcákon járva	436
Nemzet tárgyesetben	444
<i>Kulturált szórakozás, művelt szórakozók</i>	449
<i>Közösködők</i>	458
Te mit választanál?	463
<i>Kompok</i>	465

8. Trianon után, „Trianon” nélkül? Önazonosítás, közömbösség, trauma.

(Zárszó helyett)	471
<i>Közömbösség-e a közömbösség?</i>	471
<i>Ki „csinálja” a kisebbségpolitikát?</i>	473
<i>Kisebbségpolitika – helyben</i>	475
<i>Közös tereink a régiók?</i>	477
<i>Drámaírók és közönségük</i>	479
<i>A trauma és gyógyítói</i>	484

Bibliográfia	491
---------------------------	-----

Életrajzi jegyzetek	525
Névmutató	541
Rövidítésjegyzék	553
Köszönetnyilvánítás	555